

רחל גבריאלי - ממ"ר פיטום ובקר לבשר, שה"מ
ragav@shaham.moag.gov.il

פיטום עגלים

משקים הסבו מבנים של בעלי חיים למפטמות עגלים, אם מייצור מקומי או מייבוא. רחל גבריאלי, היא מדריכת פיטום ובקר לבשר בשה"מ ונותנת כמה הנחיות על אופן אחזקת העגלים במפטמה

השאת הרווח מושגת על ידי הכנסה רציפה של קבוצות עגלים במשקלים גבוהים לתקופת פיטום קצרה. במפטמות שמכניסות מספר עגלים מוגבל ואינן עובדות בתפוסה מלאה כל השנה- רווח מרבי יושג ע"י הכנסת עגלים קטנים לתקופת פיטום ארוכה.

הגורם המשפיע ביותר על קצב עליית המשקל של העגל הוא הפוטנציאל הגנטי שלו. מאחר ולתכונות הגדילה תורשתיות גבוהה, בחירת מקור העגל (כשמוצאו מעדר הבשר) חשובה

במקרה הראשון, השאיפה היא להמשיך לפטם את העגל, כל זמן שהרווח היומי השולי (ערך תוספת המשקל פחות העלות השולית לייצורו), אינו עולה על הרווח היומי הממוצע של העגל במשך תקופת גידולו. ברגע שאלו משתווים, עגל חדש צריך להיכנס במקום הקודם. כל זה בתנאי שקצב עליית מחירי הקנייה של העגלים לא עולה על קצב עליית מחירי הבשר המשווק.

במקרה השני- מפטמה מוגבלת בעגלים- מרב הרווח יושג ע"י המשך פיטום העגל, כל זמן שערך תוספת המשקל היומית עולה על עלות הגידול השולית היומית. ככל שהעגל צעיר יותר בכניסה למפטמה- שיוש הבשר עולה. מאחר שהיעילות האנרגטית לייצור שומן נמוכה מזו של ייצור שריר, יעילות הפיטום של העגל הצעיר נמוכה מזו של העגל הבוגר.

קיימת אינטראקציה בין גודל שלד ותקופת הפיטום המיטבית - לעגלים בעלי שלד גדול, יתרון בהזנת מנת פיטום גבוהה אנרגיה מגיל צעיר (כניסה מוקדמת למפטמה). עגלים בעלי שלד קטן עדיף להתחיל להזין במנות עתירות מזון גס, או במרעה. במנות כאלו, כמות השומן לא עולה עם עליית משקל הגוף כמו במנות פיטום. כך העגל, קטן השלד, יכול להתפטם למשקלים גבוהים ורווחיים יותר, אחרי תקופה של הגבלת גדילה על מנת עתירת מזון גס וזולה יותר. ■

ממשק ותנאי גידול - השטח הנדרש לגידול עגלים הוא 10 מ"ר בממוצע לאורך תקופת הפיטום. אורך אבוס- 0.5 מ' לראש. גודל קבוצה מרבי - 30 עגלים, על מנת לאפשר פיקוח נאות ולהפחית הבדלי מעמד ומאבק בין העגלים.

ניהול אבוס - מנה זמינה לעגלים 23 שעות ביממה. ככל שעולה מס' החלוקות ביממה (או קירוב המזון) עולה צריכת המזון. חלוקת המנה בקיץ בלילה, משפרת את יעילות הפיטום- שיא ייצור החום מתרחש לפני שעות הצהרים החמות.

צריכת מזון, חלבון ואנרגיה בגילאים שונים - הטבלה מותאמת לעגלים בעלי שלד גדול. עגלים בעלי שלד קטן, יוזנו עד גיל 7 חודשים במנה עתירת מזון גס. עגלים מעורבים מעדר הבשר יוזנו מגיל 7 חודשים במנה עם ריכוזיות אנרגיה מטבולית 2.7 מק"ל לק"ג ח"י.

גיל בחדשים	צריכת ח"י בק"ג אחוז ממשקל הגוף	אחוז חלבון	ריכוזיות אנרגיה מטבולית מק"ל לק"ג ח"י
4-2	2.8	17	2.8
7-5	2.7	16	2.8
10-8	2.6	14.5	2.8
13-11	2.5	13	2.8

שיקולים כלכליים בפיטום עגלים - רווחיות הפיטום מושפעת משיעור של גורמי העגל, המפטמה, מחירי המזון ושוק הבשר. הגורם המשפיע ביותר על קצב עליית המשקל של העגל הוא הפוטנציאל הגנטי שלו. מאחר ולתכונות הגדילה תורשתיות גבוהה, בחירת מקור העגל (כשמוצאו מעדר הבשר) חשובה. השאת הרווח בפיטום תושג כאשר כל עגל יפוטם עד למשקלו הבוגר הפוטנציאלי. במפטמה שבה נכנסים עגלים ברצף כל השנה ומספרם אינו מוגבל,